

Zeeuwse Zorgschakels

Welkom

Bij de Zorgschakeldag

Zeeuwse Zorgschakels

Opening

Wethouder M. van de Plasse
gemeente Borsele

Zeeuwse Zorgschakels

Hoofdspreker

Dr. E.S.C. Korf, neuroloog Adrz

Palliatieve zorg Niet aangeboren hersenletsel Dementie op jonge leeftijd

E.S.C. Korf, neuroloog ADRZ

Relatie?

- ▶ Thema's van de ZZS
- ▶ Onderwerpen van vandaag
- ▶ Relatie met neurologie?
- ▶ Relatie met zorg/maatschappij/impact

Palliatieve zorg

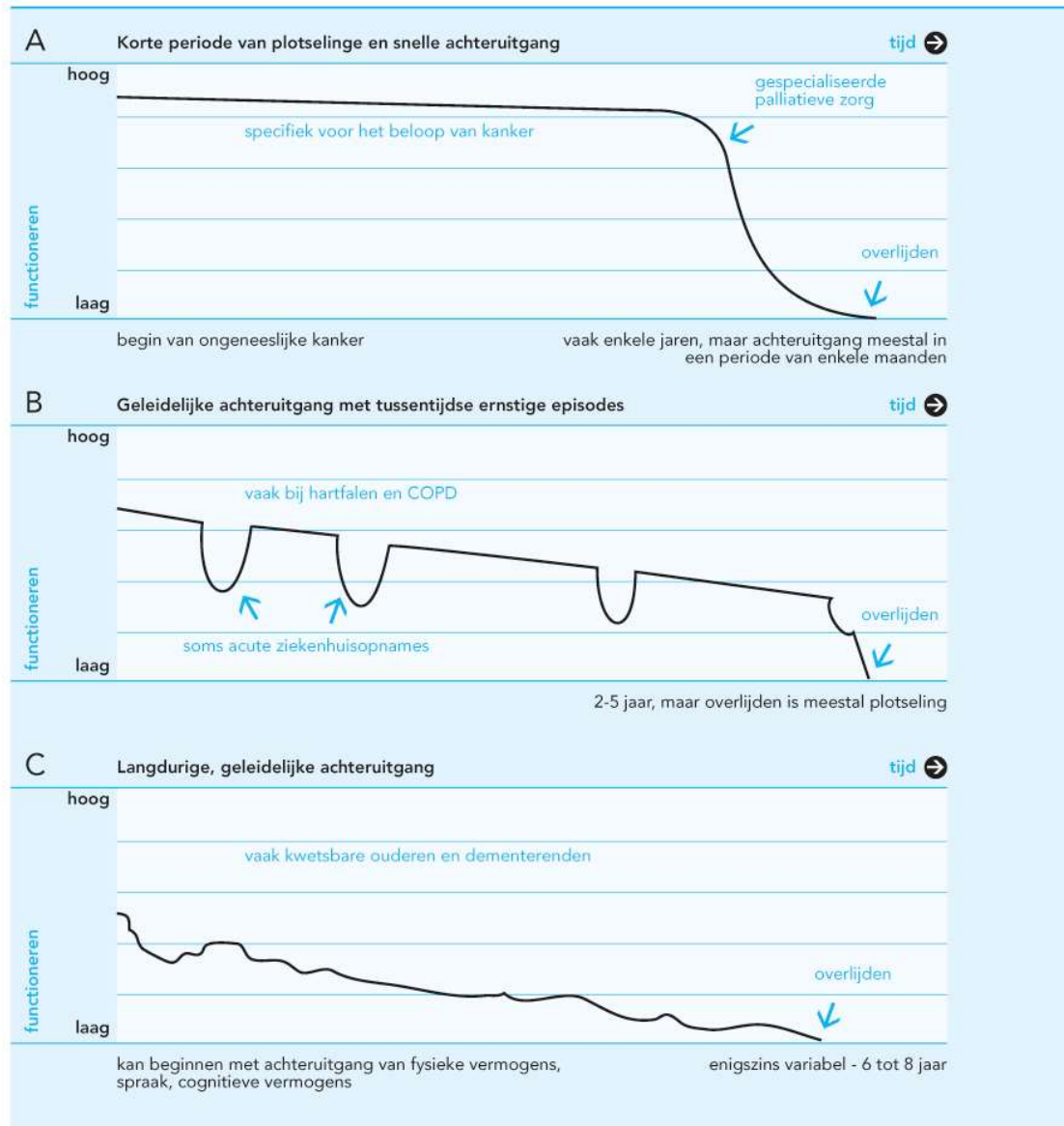
- Definitie:
  - de zorg voor de hele mens en zijn omgeving,
  - met alle lichamelijke, psychische, sociale en existentiële aspecten,
  - bij een ongeneeslijke en levensbedreigende ziekte
  - met als primair doel verbetering of behoud van de kwaliteit van leven en in de terminale fase kwaliteit van sterven.

Overlijden in 2019

Nederland

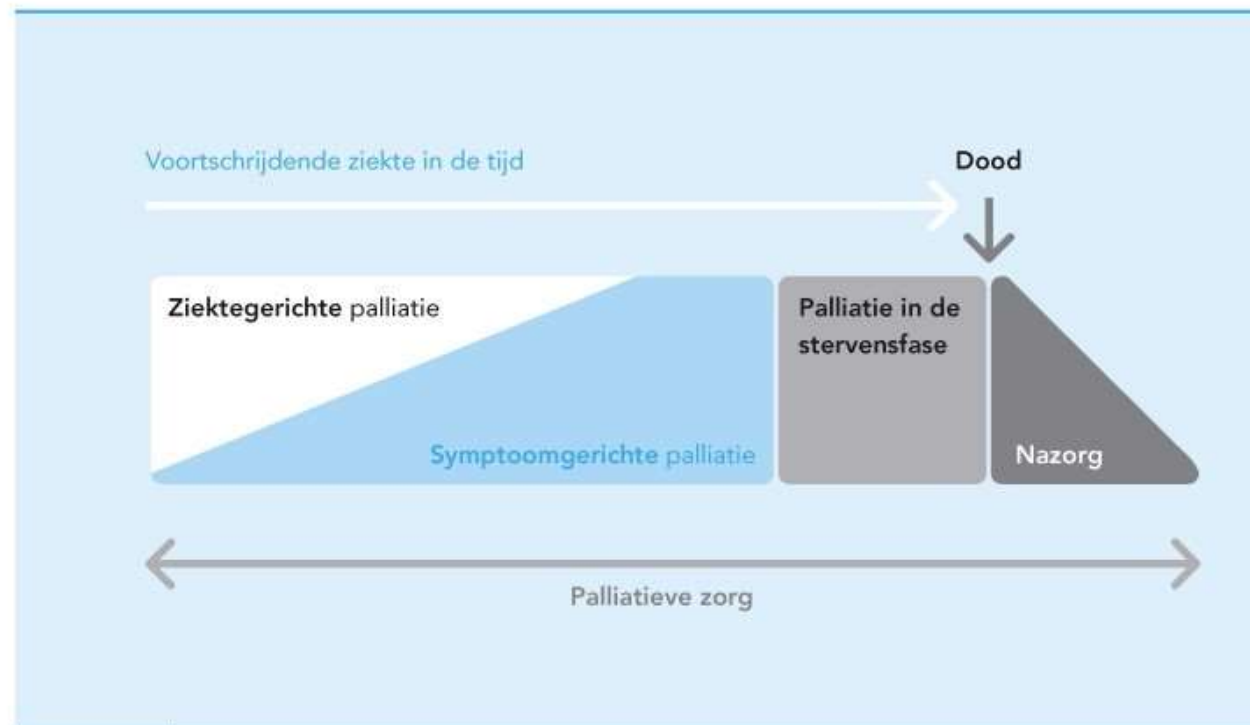
Zeeland

overlijden	151.00 (80% verwacht)	4000
kanker	45.000 (41%)	900 (32%)
dementie	18.000 (16%)	470 (17%)
CVA (na correctie voor acute sterfte)	8913	
hartfalen	6912	
COPD	5984	
<65 jaar	14.000 (13%)	280 (10%)
Thuis/verpleeghuis/ziekenhuis	36/28/20%	33/35/16%

Figuur 2 Ziektrajecten (Uit: Murray, 2005)

Figuur 1 Het spectrum van de palliatieve zorg

Organisatie palliatieve zorg

- Huisartsen
- Thuiszorg
- Consultatief palliatief team Zeeland
- Palliatief team in het ziekenhuis
- VVT/hospice

Niet aangeboren hersenletsel (NAH)

- 140.000 mensen per jaar die hersenletsel oplopen, 15% < 24 jaar
- 40.000 met blijvend letsel
- 650.000 mensen met NAH in Nederland

- In Zeeland:
  - 14.500 NAH, per jaar 3100
  - Per jaar 1900 traumatisch hersenletsel
  - Per jaar 963 beroerte

NAH

Traumatisch 15%

- ▶ Hersenschudding
- ▶ Hersenkneuzing

Niet traumatisch 85%

- ▶ Beroerte
- ▶ Hersen(vlies)ontsteking
- ▶ Hersentumor
- ▶ Zuurstoftekort

NAH

- Lichamelijke beperkingen
  - Halfzijdige verlamming
  - Slecht zicht
- Cognitieve beperkingen
  - Geheugenverlies
  - Planningsproblemen
  - Concentratie
  - Afasie
- Gedragsverandering
  - Emotionaliteit
  - Initiatief
  - Ontremming

NAH traject

- Ziekenhuis
- Revalidatie
- Thuis
- Maatschappij? Hobby? Sociaal?
- Begeleiding in de chronische fase

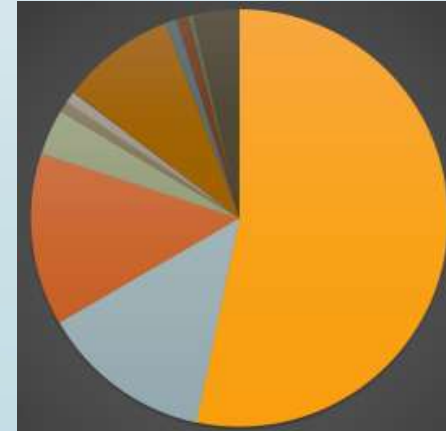

Organisatie NAH

- Huisartsen
- Thuiszorg
- Ziekenhuis
- Revalidatie (Revant/SRN/VVT)
- Dagactiviteiten
- Hersenletselnetwerk Zeeland
  - Breinlijn: Lenneke Clement en Nicole Schellekens.
  - regionale hersenletselteams in Zeeland,

Dementie op jonge leeftijd

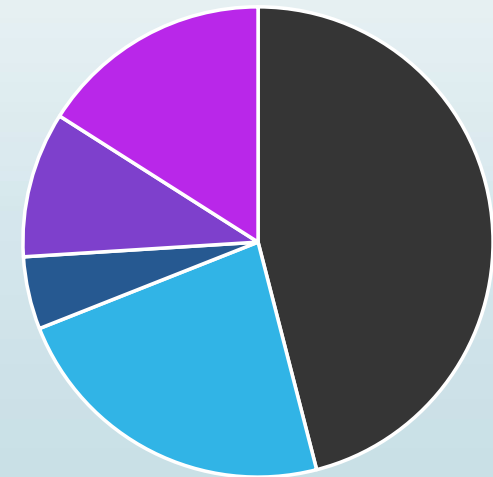
- ▶ Dementie is een syndroom
  - ▶ 2 of meer cognitieve stoornissen
    - ▶ Geheugen/taal/ruimtelijke functies/uitvoerende functies/gedrag/persoonlijkheid
  - ▶ achteruitgang in de tijd
  - ▶ Beperking in de dagelijkse handelingen
- ▶ De meest voorkomende oorzaken van dementie zijn:
  - ▶ Ziekte van Alzheimer
  - ▶ Vasculaire dementie
  - ▶ Dementie met Lewy Bodies
  - ▶ Frontotemporale dementie

Dementie op jonge leeftijd

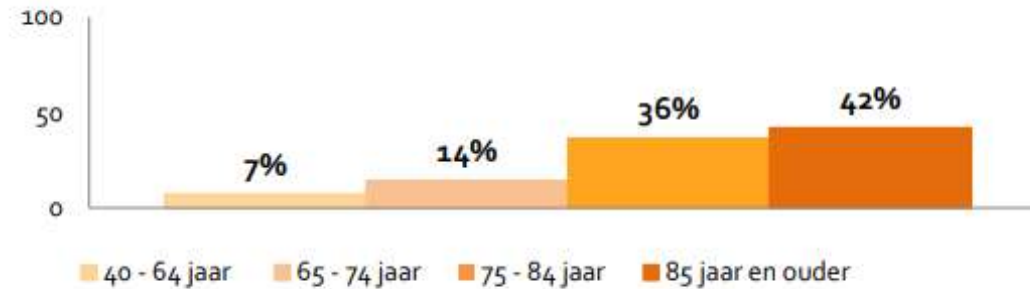
- ▶ < 65 jaar
- ▶ Ander verdeling van oorzaken
- ▶ Andere impact op de patiënt en diens omgeving

■ Ziekte van Alzheimer
■ Vasculaire dementie
■ Overig

■ Frontotemporale dementie
■ Lewy Body Dementie

Figuur 1. Verdeling van mensen met dementie naar leeftijd (in percentages)

- 8200 mensen in Zeeland met dementie
- 80% woont thuis
- Een mantelzorger zorgt 40 uur per week, 40% heeft daarnaast een baan
- Mantelzorgers zijn gemiddeld 65 jaar
- Belasting is hoog

Verskil met dementie op oudere leeftijd

- - andere verdeling oorzaken: ziekte van Alzheimer, frontotemporale dementie, PPA, PSP, CBS, ...
- - andere klachten/symptomen: gedrag, visueel, taal, depressie
- - impact op soms jong gezinsleven
- - invloed op inkomen en werk en maatschappelijke positie
- - invloed op (werkende) partner qua relatie, zorg en inkomen
- - invloed op sociale context voor hele gezin
- - genetica

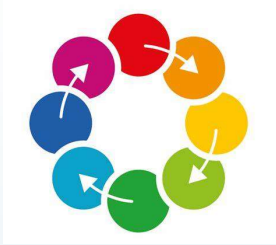
Organisatie dementie (op jonge leeftijd)

- Huisartsen
- Thuiszorg
- Geriater/neurologie
- Casemanager
- Dagactiviteiten
- VVT

Palliatieve zorg Niet aangeboren hersenletsel Dementie op jonge leeftijd

- ▶ Veel verschillen:
  - ▶ andere ziektes
  - ▶ andere perspectieven
- ▶ Veel overeenkomsten
  - ▶ verlies
  - ▶ verschillende hulpverleners
- ▶ >> ketenzorg

het clarahofje
HOSPICE

NETWERK PALLIATIEVE ZORG ZEELAND

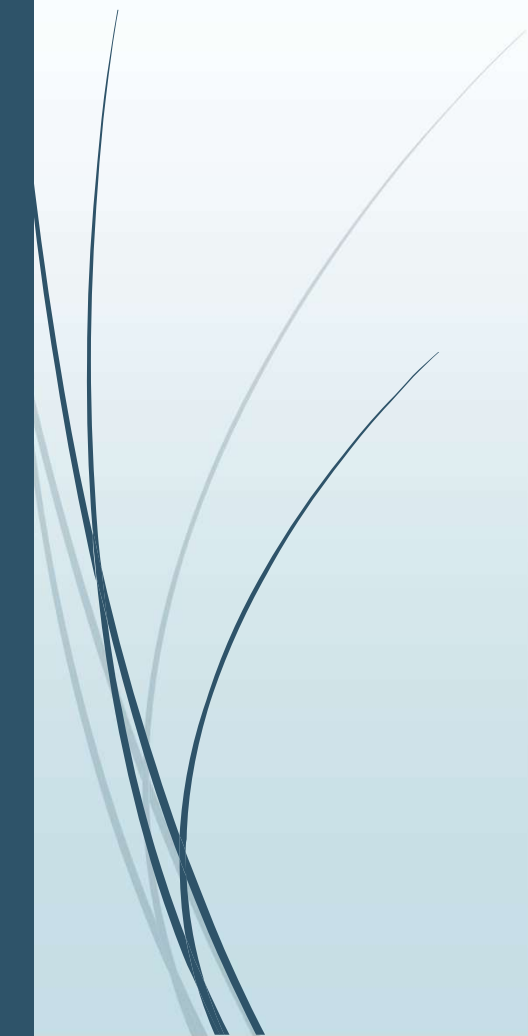
Voorbeelden

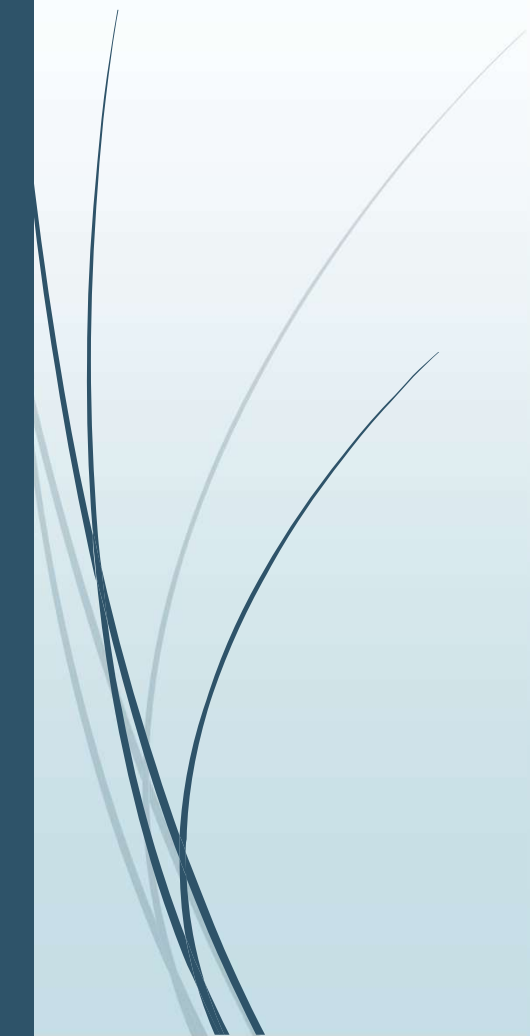

Ideaal

- Geen grenzen
- We kennen elkaar
- Expertise wordt gedeeld
- Centraal ontmoetingsplaats

- Geen vinkjes meer

-
- Voorbeeld.
  - - pt op afdeling met CVA reva,
  - - trauma na 3 jaar met cognitieve stoornissen (relatie, uitval in arbeidsproces). Op zoek naar hulp..
  - - zorg voor dementie op jonge leeftijd versnipperd?
  - - expertise bij minder gangbare oorzaken van dementie
  - - palliatieve zorg bij niet-terminale patient

JB, 53 jr

- 2014± geheugenklachten, moeite met de klok, echter zeer wisselend. Tevens 60 urige werkweek en verwerking ouders overleden op jonge leeftijd
- 2016± zelf minder klachten, vrouw merkt dat hij meer vergeet, soms de weg kwijt. Emotioneel beter. Meer MTA, geheugen slechter en constructief minder, liquor afwijkend.
- Afkeuringsproces lastig± andere functie, solliciteren, UWV. Uiteindelijk afgekeurd.
- Euthanasieverklaring-huisarts
- 2018 Odense huis, stop werken, meer rust, MMSE verbeterd. Verdriet. Hardlopen.
- Zorgboerderij als vrijwilliger, later dagopvang voor mensen met dementie op jonge leeftijd. Afasie, apraxie. Onrust, moet bewegen, veel sporten. Vrouw kan blijven werken.
- Na 8 jaar overleden voor opname verpleeghuis.